

<http://perspektiv.bf.dk/Bladet/2011/Perspektiv2/CensurAfEBoeger>

Perspektiv / Bladet / 2011 / Perspektiv2 / Censur af e-bøger

Censur af e-bøger

Skal det amerikanske bibelbælte afgøre, hvilke e-bøger vi kan købe? Og skal vi finde os i, at e-bøger pludselig forsvinder fra vores e-bogslæsere? Måske hvis Apple og Amazon sætter sig på e-bogshandlen.

Af Sabine Mønsted

Arkivfoto: Jakob Boserup

Censur i litterære klassikere og bøger, der forsvinder fra éns e-bogslæser. Det er lige nu virkelighed i forhold til de e-bøger, som Apple og Amazon udbyder til salg. Både forlag og fagfolk frygter, at de to mastodonter sætter sig massivt på e-bogsmarkedet og ender med at bestemme, hvad der er passende information og litteratur. Flere forlag har været fremme i medierne og beklaget udviklingen, som de frygter også kan ramme danske udgivelser. Både Forlagschef for Gyldendal Digital Cliff Hansen og administrerende direktør for JP/Politikens forlag Karsten Blauert har offentligt udtrykt bekymring over det, de kalder censur og en demokratisk udfordring. Det er især religiøst, satirisk og seksuelt indhold, der falder Apple for brystet. Det kunne for eksempel betyde, at dele af en bog som Flemming Roses Tavshedens tyranni, der indeholder de kontroversielle Muhammed-tegninger, ikke måtte udkomme på iPad.

Bøger forsvinder

Specialkonsulent på Det Kongelige Bibliotek, Christian B. Knudsen, mener, at bibliotekerne bør være bekymrede over udviklingen. På Det Kongelige Bibliotek er de dog ikke stødt på en konkret sags sag endnu. - Eksemplerne på det, der er blevet bortcensureret, er ikke bøger, vi som forskningsbibliotek ville indkøbe, siger Christian B. Knudsen. Og så alligevel. - Det kan jo danne præcedens for at censurere bøger om kontroversielle eller stødende emner som abort eller evolutionsteori, som vi sagtens kunne indkøbe, siger han. Christian B. Knudsen forudser dog ikke, at Det Kongelige Bibliotek kommer til at købe e-bøger

gennem Apple. - Men det kunne blive aktuelt, hvis Amazon udviklede en biblioteksløsning, hvor vi købte bøgerne fra, siger han. Desuden er der eksempler på, at Amazon har trukket bøger tilbage fra deres e-bogslæsere, Kindle. Bøger de alligevel ikke havde rettighederne til at sælge som for eksempel bogen 1984 af George Orwell. En anden bog, der pludselig forsvandt, er en håndbog for pædofile af en amerikansk forfatter. - Det var en sag, der kørte i de amerikanske medier. Først meddelte Amazon, at de ikke ville blande sig, men trak så senere bogen tilbage, siger Christian B. Knudsen, der følger både den nationale og internationale udvikling på e-bogsområdet. Der er også eksempler på, at videnskabelige artikler pludselig er forsvundet fra de digitale forlagshylder. - Det er uacceptabelt for forskningen. For selv om en artikel viser sig at være forkert eller bliver trukket tilbage, skal man kunne finde den og se, hvorfor den er trukket tilbage, siger Christian B. Knudsen.

Knivskarp forhandling

Hans råd til bibliotekerne, når de forhandler med forlag om e-bøger, er at de skal være knivskarpe omkring licenserne. Den enkelte forbruger har i realiteten også den danske købelov på sin side. - Når en forbruger har købt og betalt et produkt som en e-bog, så har man vundet brugsretten, siger afdelingschef i Forbrugerrådet Mette Boye. - Så en tilbagetrækning af et produkt er meget problematisk, hvis ikke det er klart oplyst, at det kan ske. Sker det, bør man som forbruger få sine penge retur. Ellers svarer det til, at man køber en vaskemaskine, hvor nogen kommer og fjerner lågen, siger hun. E-bogsområdet har da også Forbrugerrådets interesse. - Digitalt indhold vil jo være kendetegnende for de fleste køb i fremtiden. Og kan det indhold for eksempel fjernes, kommer vores rettigheder som forbrugere i spil, siger Mette Boye.

Flere veje for markedet

Specialkonsulent Christian B. Knudsen ser flere veje udviklingen kan gå. Appel og Amazon kan sætte sig benhårdt på e-bogssalget, hvilket kan betyde censur efter amerikanske standarder. - Hvis det sker, kan man kun håbe, at de amerikanske antimonopol-love kommer i spil og forpligter de to mastodonter til ikke at udøve censur i e-bøgerne, siger han. - Men det er en afgørelse, der kan tage evigheder i det amerikanske retssystem. Et andet scenarie er, at Google, der allerede sælger e-bøger i USA, også kommer på banen i Europa. - Vi ved heller ikke, hvad der rør sig i krattet i Silicon Valley, der kan pludselig komme andre spillere på e-bogsmarkedet, siger Christian B. Knudsen.